

Zoo teekent dit boek het menschenleven, naar vaste, klare bejning, als een leerschool van het lijden, maar ook doet het zien, welke de enige kracht is, die den lijdende schraagt. Daarom be- delect de leetuur van dezen roman ook een ver- riking, innerlijke verwarming, verdieping van levensinzicht tegenover de vele romans van licht- looze levensdonkerheid en wanhopig bezwijken onder levenslasten een krachtig en zeer nuttig tegenwicht. Men gevoelt wel bij het lezen steeds, dat de sfeer een geheel andere is, dan die waarin wij leven. Vooral ten aanzien van de godsdien- stige gedachten en begrippen komt dat uit — maar dat is toch meer verschil in uitingvorm in verband met een ander volkskarakter en levenssentiment, dan verschil in geest en levenshouding. Er gaat van dit boek uit iets positiefs, dat groote betee- kenis heeft.

Het huis met de Rozenhaag, het twee- de werk van deze Schrijver waarop we de aan- dacht willen vestigen¹⁾, is veel bescheidener van rijzel, t. i. s. niet, als Inger Skram, een psycho- logische roman. 't Graaft ook lang niet zoo diep en is in religieuze zin op verre na niet zoo dui- delijk sprekend — en toch gevoelt men dat het van een zelfde Auteurshand is. Want ook hier wordt verteld van strijd en overwinning, en ook in dit boek is de hoofdfiguur, al is ze een kind nog, een krachtige, bezielde persoonlijkheid.

't Heeft 't meest van een sprookje, maar dan zo een, dat in ideelen vorm werkelijkheid teekent.

Vertelt van een dertienjarig meisje, Anna- Marie, een armoe-kind, dat leeft in een milieu van grauwe sociale ellende. De vader is een niets- dermer, die vaak dronken is bovendien, en in de verwarloosde achterbuurtwoning is alles even trist. Maar Anna-Marie is een dapper kind, dat zo veel mogelijk alles beredert en met moederlijke zorg waakt over „kleintje“, het zusje van zes jaar, bij wier geboorte de moeder gestorven is. Bij het gezin woont in een oude, afgeleefde tante van den vader, die niets meer kan dan vertellen. Maar dat doet ze met een alle-vaadheid-overglanzende kleur! En dan is altijd weer haar slot het huis met de rozenhaag, een idyllisch buitenhuis, waar ze als jong meisje heeft gewoond en dat nog leeft is van familie. Dat huis met de rozenhaag schildert ze Anna-Marie voor zoo, dat het voor 't kind een paradijs wordt, zoet van levensweelde, geurend van bloemen, symbool van alles, dat een vermaide en vereenzaamde kinderziel kan ver- langen.

Als dan Tante sterft en het kind een pakje geeft, waarin geld is, maakt Anna-Marie een kloek be- sluit, „kleintje“ moet naar dat ideale oord. Hier in het dampige hok verlost het kind, omdat nie- mand op haar passen kan als Anna-Marie naar school is. Daar tusschen de bloemen, in de zu- vers lucht van de zee en onder de zorgen van welmeende menschen zal ze opfluren en krij- gen wat ze behoeft. Anna-Marie wil gaan vragen aan die onbekende familie of kleintje daar komen mag. Zij zal later, als ze groot is, alle kosten dragen. Zelf spiet ze bij Vader blijven, omdat zij de enige is, die nog invloed op hem heeft en ze hem niet aan zijn lot mag overlaten, maar kleintje is dan goed bezorgd en uit de omgeving van verkommering weg.

Ze beredert eerst nog alles in huis — en dan gaat ze op reis. Maandagmorgen vroeg. En nu ver- belt het boek al de avonturen van die reis, die een week duurt, en een ware zwervtocht wordt. Want Anna-Marie is in den trein in slaap gevallen en het station van bestemming voorbijgereisd en nu zal ze van het gehucht, waar ze is uitgestapt, te voet naar het huis met de Rozenhaag zien te komen. 't Wordt een tocht met veel ontberingen, maar ook telkens onverwachte uitkomst, tot ze eindelijk, na veel omzwerving, Zaterdagmiddags bij het eindpunt komt. En dan blijkt, dat het huis nabewoond is. De muren zijn vervallen, de droo- pen-tuin is verwilderd, de rozenhaag een hoop dor, zwart hout! Alle hoop, die bij de vele moeiten der reis den moed had levendig gehouden, vervlo- gen! De gansche tocht nutteloos en het ideaal een ontgoocheling! Bitter schreiend zakt Anna-Marie op de vervuilde stoep neer en „kleintje“, moe en niet begrijpend wat haar geleidster deert, zet het mede op een huilen....

Als ze wakker worden liggen beiden in een mooi, frisch bed, op een ruime kamer. Anna Marie kan zich totaal niet herinneren hoe ze hier gekomen zijn, waar ze eigenlijk zijn. Maar dan komt spoed- dig de opheldering. De bewoonster van het nieuwe huis met de Rozenhaag heeft in de krant ge- lezen van twee weggehoopen meisjes, die een spoor- kaartje genomen hebben naar Barkoosen (het nabij gelegen station) en, als haar bericht wordt, dat twee kinderen op de stoep van het oude huis liggen te slapen, heeft ze aanstonds vermoed, dat dezen de vermisten zijn. Over en weer wordt nu veel verteld, Anna-Marie komt met haar verhaal voor den dag en het einde is, dat de vriendelijke dame zich met den Vader in verbinding stelt en de beide kinderen bij zich houdt.

¹⁾ Eerste uitgaven van J. M. Meulenhoff, Amsterdam.

²⁾ Beide boeken zijn vertaald door N. Pasenau-Guennat, het tweede echter niet in zoo goed Nederlandsch als het eerste.

De droom, die een illusie dreigde te worden, is geheel en rijker dan Anna-Marie hoopte, verwe- zenlijkt!

Een heel eenvoudige verhaal dus, zelfs in zijn bijzonder goeden afloop haast al te mooi. Maar 't is zoo geheel zonder opsnuik geschreven en zoo harmonisch gebouwd, dat het sprookjesachtige niet hindert, doch voeler den indruk versterkt. Zoo goed als „Inger Skram“ is dit simpele verhaal sterk door een levend, warm idealistisch-realisme, dat sympathie wekt omdat het uit sympathie op- groeit. En Anna-Marie is, ondanks haar sprookjes- gestalte, een werkelijke, reële figuur. Maar dan bezielt door een vasten wil en een hooggedra- gen ideaal en daarom uit haar sociale ellende ten slotte het huis met de Rozenhaag vindend.

Zoo komt ook hier, evenals in „Inger Skram“, het verhaal tegen een duidelijken achtergrond te staan en wordt het boek meer dan een goed- verteld sprookje.

Ook deze roman heeft een religieuze kleur, maar die is flatter dan in „Inger Skram“ en een weinig betekenend element.

Meer dan deze twee boeken ken ik van Jeanne Oterdahl's werk niet. Maar wat „Inger Skram“ en „Het huis met de Rozenhaag“ daarvan doen zien is onze belangstelling waard. Zij brengen literaire kunst en dan van te waardeeren gehalte in 't bij- zonder geldt dat van den eerstgenoemden roman.

C. T.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Nog eens: „slechte lectuur“.

Voor twee maanden werd er in deze rubriek op gewezen dat togen het in het openbaar ver- spreiden of verkrijgbaar stellen van onzedelijke lectuur niet alle maatregelen genomen worden die er tegen te nemen zijn. Met name werd gewezen op voor de eerbareheid aanstootelijke geschriften die in 't openbaar en ongegrast verkocht worden.

Het geeft groote voldoening thans melding te kunnen maken van een aanschijsing door den Minister van Justitie gericht tot de Procureurs- Generaal bij de Gerechtshoven waarin op scherpere handhaving van de desbetreffende bepalingen wordt aangedrongen.

De Minister wijst op het openlijk aanbieden van middelen tot voorkoming van zwangerschap.

Indertijd neemt dit kwaad steeds ernstiger af- metingen aan. Zoo goed als openlijk worden tel- lens middelen aangeprezen of als verkrijgbaar ge- annoucerd, waarvan de reclame valt onder de dreiging der strafwet.

Vooral art. 451ter Wetboek v. Strafrecht wordt telkens weer overtreden. Het zegt van genoemde middelen dat hij die ze „ongevraagd aanbiedt, of openlijk, of door verspreiding van eenig geschrift ongevraagd, als verkrijgbaar aanwijst, wordt ge- straft met hechtenis van ten hoogste twee maan- den of geldboete van ten hoogste 200 gulden“.

Een ander lid van dit zelfde artikel bedreigt straf tegen het „als verkrijgbaar aanwijzen“ van genoemde middelen.

Het valt niet te ontkennen dat ons Wetboek van Strafrecht, bij scherpe toepassing, althans op publiek terrein, heel wat onzedelijkheid zou kun- nen weren.

Ook thans doet het dit ongetwijfeld. De preven- tieve werking alleen reeds zal niet gering zijn.

Menig handelaar zal zich door de gedachte aan het Wetboek van Strafrecht laten weerhouden van een reclame die hij anders zeker gemaakt zou hebben.

De practijk is nu eenmaal dat men gaat tot de grens van het gecoorloofde, zooals die grens door de practische toepassing getrokken wordt. Van- daar dat de reclame voor deze artikelen altoos nog eenigszins gesluierd is, al is het ook dat hier en daar de sluier verbaazend doorzichtig is.

Daarom is een aanschijsing als bovengenoemde zulk een verblijdend teken. Er blijkt uit dat aan 'thoofd van Justitie een man staat die ter beten- geling van een kwaad, dat elders heel volken decimeert en ook in onze groote steden een om- vang aanneemt die vermetelt, alles wil doen wat hij kan.

Zeer zeker is het hier een kwestie van wets- handhaving en men zou deze terecht van ieder Minister kunnen vragen, doch de geest waarin der- gelijke bepalingen worden toegepast maakt veel verschil.

Wij zien dit ook aan andere wetten, b.v. de Zondagswet en de Begrafeniswet. Niet-handhaving dezer wetten heeft tengevolge dat men in breede groepen de overtreding als iets normaal gaat beschouwen en dit verzwakt opnieuw de klem van de wet. Juist daarom is niet-of-slappe-handhaving, zoo fataal.

Zooals men thans niet meer in staat is de lijkverbranding tegen te houden, tegen men in den aanvang, op grond van de wet, ongetwijfeld had kunnen doen, zoo kan er ook een tijd komen dat men tegen de verspreiding der slechte lectuur en de aanprijzing van preventieve middelen geen afdoende maatregelen meer kan nemen, gehandi- capt als men is door een onwetige practijk.

Om deze reden is het van uitzonderend belang

dat thans de Minister van Justitie heeft ingegrepen. Ook zal het goed zijn, dat ons volk dit pogen steunt, door, waar de politie soms niet te scherp optet, de aandacht der justitie op verschillende feiten te vestigen.

Er is nog een ander punt dat in deze materia van belang is.

In die gevallen waarin om bovengenoemde rede- nen een straf wordt opgelegd, is deze meestal zeer gering.

Ook dit bevordert de handhaving der wet niet. Straffen van één gulden boete of één dag hech- tenis brengen er den schrik niet in.

Vooral in gevallen waarin de wetsovertreding plaats heeft met het doel om winst te maken, is een flinke boete het meest aangewezen genees- middel.

Flinke straffen werken ook in ander opzicht gunstig. Zij sterken in breede kringen den eerbied voor wet en recht.

De gewone man begrijpt moeilijk waarom een gewetenloos koopman, die met dergelijke obscure producten groote winsten maakt, wegens overtre- ding tegen de zeden tenslotte door den Hoogen Raad gestraft wordt met één gulden boete, ter- wijl een jongen die op straat voetballt en daardoor een gemeente-verordening overtreedt, of zonder licht 's avonds fietst, na zeer kort proces tot drie gulden boete veroordeeld wordt.

Nu is de strafmaat wel zeer moeilijk te han- teeren en vooral bij vergelijking stuift men op ver- schijnselen die lastig te verklaren zijn. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat zoo verbaazend veel aan den rechter is overgelaten.

Ook ten dezen behoeven wij echter niet werk- loos te blijven. Naarmate toch meer door waar- schuwning en propaganda in de breede lagen des volks het besef is doorgedrongen, welk een groot zedelijk kwaad plaats heeft, door de openlijke of nauwelijks bedekte propaganda voor slechte lec- tuur en preventieve middelen, is te verwachten dat de rechterlijke macht hierop reageert door zwaar- dere straffen.

Bij ons aandrigen op handhaving der wetten vergeten we niet dat in de zedelijke overtuiging des volks het beste verweer ligt tegen infectie door dit verderfelijke gif.

E. VISSER.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Wereldconferentie.

Door dag- en weekblad, en ook door de ver- schillende zendings tijdschriften, is alerwege de a.s. wereldconferentie der zending aangekondigd.

Het is niet te verwonderen, dat aller aandacht op deze vergadering gevestigd wordt; want zij is een gebeurtenis van belang. Sinds 1910, toen een wereldconferentie te Edinburg werd gehouden met 1200 afgevaardigden, vond een dergelijke confe- rentie niet meer plaats.

En zoo ziet men dan over heel de wereld met belangstelling uit naar 24 Maart, wanneer men van alle kanten naar Jeruzalem zal trekken, om daar de belangen der zending te bespreken.

Officieel spreekt men niet van conferentie, doch van meeting.

In The Int. Rev. of missions, welke een speciaal dubbelnummer wijdt aan deze conferentie, wordt de naam meeting door den redacteur William Paton verdedigd op de volgende wijze:

„De reeds gepubliceerde literatuur der meeting vestigt er de aandacht op, dat wij niet met een conferentie te doen hebben, maar met een meeting, wat menigeen een dwaasheid kan toeschrijven. Er wordt veel critiek uitgeoefend in onze dagen op de conferenties; en ongetwijfeld hebben velen niet ten onrechte er geen goeden kijk op; zij nemen te- zeer in aantal toe. Toch is de critiek niet altijd billijk en rechtvaardig, en men vergeet meermalen de oorzaak van de vele conferenties bloot te leg- gen: zoolang de kerk verdeeld blijft, en zich toch bewust is van haar eidelijke eenheid en ook van haar gemeenschappelijke taak, moet men of alles maar zijn gang laten gaan, of tezamen over de dingen spreken, om tot steeds meerdere eenheid van gedachten te komen. En zietdaar de grond der conferenties. Maar het bezwaar tegen de talloze en al maar toenemende conferenties is waarlijk niet ongegrond. De vergadering te Jeruzalem heeft echter met een gewone conferentie niets uit te staan“.

Wij hebben dus met een „meeting“ te doen.

Waarom deze naam?

In het wezen der zaak vergadert de International Zendingraad. Deze Raad is een vrucht der Wereld- conferentie van Edinburg, evenals de International Review of Missions.

Deze Raad behandelt de groote zendingsproble- men, en houdt natuurlijk op bepaalde tijden zijn vergaderingen. In „De Reformatie“ hebben wij meer dan eenmaal over die vergaderingen gehan- deld.

De laatste maal kwam de Raad bijeen te Oxford in 1923; en nu werd besloten te Jeruzalem te vergaderen. Ook Nederland is in dezen Raad ver- tegenwoordigd, en wel door twee leden.

Vanwege de vele zendingsvraagstukken, die aan

de orde zijn, heeft de Raad geoordeeld afgevaardigden of vertegenwoordigers uit te noodigen uit heel de zendingswereld; met hen wil hij dan deze problemen bespreken. Maar het blijft toch een vergadering van den Raad. En daarom werd ook de naam van „meeting“ gekozen.

In Engelsche en Amerikaansche ooren moge deze naam duidelijk klinken, wij denken bij een meeting toch in den regel aan iets anders dan aan een vergadering, waar wetenschappelijk werk moet worden geleverd door mannen, uit alle landen bijeengekomen. Wij voelen dan ook het verschil niet tusschen de „meeting“ te Jeruzalem en eenig andere conferentie, en daarom blijven wij dien laatste naam behouden.

Van veel belang is dit punt echter niet.

Meer trekt ons het feit, dat men Jeruzalem als vergaderplaats uitkoos.

Bit nu wijst duidelijk op de veranderde situatie van den Zendingenarbeid. De Inlandsche kerken beginnen mee te spreken; de zending kerk komt steeds meer op de tweede plaats.

Kwam men nu in Europa of Amerika bijeen, dan zou het den schijn kunnen hebben, dat de zending zich boven de Inlandsche Christenen bleef plaatsen; en vergaderde men b.v. in Bombay, dan zou de schijn zijn, dat de zending was teruggeweken. Daarom schrijft het „Ned. Zendingblad“ terecht: „Het zwaartepunt zal niet meer vallen op het Westen, vanwaar de zendingsbeweging is uitgegaan. Het wordt ook niet naar het Oosten verlegd. Maar Oosten en Westen ontmoeten elkander in Jeruzalem, het middelpunt der wereldgeschiedenis, vanwaar de machtige actie, die wij Christendom noemen, is uitgegaan. Het wil zeggen, dat het Evangelie niet Oosters en niet Westers van aard is, maar dat het is universeel. Het is de blijde boodschap Gods aan de geheele wereld, aan alle volken zonder onderscheid“.

De keuze is dus wel een gelukkige.

Te Jeruzalem komen de zendingsmensen van Oosten en Westen, van Noorden en Zuiden samen als gelijkberechtigden. En tevens leeren wij eruit, dat het met de „overheersching en aanmatiging“ van het Westen voor altijd gedaan is.

Er is een gansch nieuwe orde van zaken gekomen, ook in de zendingsbeweging.

Jeruzalem!

Het is een ontroerende gedachte, dat de Int. Zendingenraad aldaar zijn gasten zal ontvangen, en met hen confereren. Teneer, omdat men samenkomt in den Paaschtijd, waarin de herdenking van het lijden en sterven, en ook van de opstanding en overwinning van Jezus Christus valt. Bestolen is dan ook, dat de Goede Vrijdag en de Paaschmorgen op den Olijfberg zullen worden gevierd. En plaats en tijd der vergadering zijn van gewicht.

Toch is dit de hoofdzak niet.

Het komt er op aan, welke onderwerpen aan de orde zijn gesteld.

Genoemde redacteur van de Int. Rev. of missions wijdt er in den breede over uit. Daar het ons voornemen is later op de conferentie terug te komen, doen wij hier en daar maar een greep.

Voorop gaat de vraag naar de verhouding van het Christendom tot de andere godsdiensten. Dit is een fundamentele kwestie. Het valt toch niet te ontkennen, dat met name in de Amerikaansche zending, en daar niet alleen, het onderscheid tusschen de Christelijke en de andere godsdiensten meer als gradueel dan als principieel wordt gezien. Dit komt dan neer op een loochening van de absoluteitheid van het Christendom en het geheel eenig karakter der bijzondere openbaring in de Schrift. Met belangstelling zien wij naar de uitspraak der Jeruzalemsche vergadering uit.

Natuurlijk komt meer dan deze beginselkwestie ter sprake. Ook zullen de aanrakingspunten met Islam, Boeddhisme enz. worden onderzocht en aangewezen.

De wijze waarop de boodschap des heils moet worden gebracht, hoort hierbij. Dit gaat niet alleen over de school en den leeraar, maar ook, en niet minder, over het gezin en de prediking. Geheel de opvoeding is onder dit punt samengebracht, evenals de methode van evangeliseren. Van hoeveel belang dit punt is, blijkt o.a. uit het Oct. nummer van de Int. Rev. of miss., waarin een breed artikel aan de veranderingen op onderwijsgebied is gewijd. Ook op dit terrein is het getij verlopen, en moeten dus de bakens worden verzet.

Een volgend onderwerp is de betrekking tusschen de kerken in het moederland en de kerken op het zendingveld. Hoe moet de zending staan tegenover het groeiend nationaliteitsbesef? Op welke wijze kan de eenheid tusschen de moederkerk en de Inlandsche kerk worden gehandhaafd?

Deze en vele andere vragen doen zich hier voor.

Het meest ernstige probleem is tegenwoordig voorzeker het rassenvraagstuk. De conferentie zal zich ook hiermee moeten bezighouden. Het blanke ras moet zich steeds meer bewust worden, dat het met zijn prioriteit gedaan is. Van de 200 deelnemers der conferentie zullen dan ook minstens twee derde afgevaardigden der Inlandsche kerken zijn!

Al kunnen het niet in den engeren zin van het woord zendingsvraagstukken worden genoemd, toch zal de conferentie ook handelen over de toe-

nemende industrie en wat daarmee samenhangt, in het nabije Oosten, in Azië en in Afrika.

De medische dienst is natuurlijk niet vergeten, al treedt deze ditmaal wat op den achtergrond.

Aan alle onderwerpen ligt ten grondslag de vraag van internationale samenwerking. Het gescheiden optrekken in de zendingsactie mag allermint leiden tot tegenstelling en strijd; samenwerking, eenheid zelfs, wordt als beslist noodzakelijk gevoeld.

Al deze onderwerpen, het behoeft wel niet te worden gezegd, raken buitengewoon gewichtige zaken aan. Onder den zegen Gods kan de conferentie van Jeruzalem ons verder brengen. Het doet ons veel genoegen, dat ook onze Gereformeerde zending vertegenwoordigd zal zijn door dr. H. A. van Andel van Solo.

J. D. W.

N.B. Bovenstaand artikel wachtte reeds meerdere weken op plaatsing wegens plaatsgebrek.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Twee Amerikaansche Predikanten, Oss J. Post en F. Fortuin overleden.

Binnen tien dagen tijds verloor de Christian Reformed Church in Noord-Amerika twee gewaardeerde dienaren des Woords. Op 17 Januari kwam Ds J. Post plotseling om het leven. Den weg overstekend om van het gesticht voor krankzinnigen te Cutlerville, zuid van Grand Rapids, Michigan, waarvan Z.Eerw. geestelijk verzorger was, naar huis te gaan, kwam hij in aanraking met een voorbijsnorrende auto. Hij werd tegen den grond geworpen, zijn schedel brak, en binnen enkele oogenblikken was hij een lijk. Ds Post was te Wirdum, gemeente Loppersum, Groningen, geboren, in 1850. Zijne ouders behoorden tot de Chr. Geref. Kerk te Garrelsweer. In 1867 kwam hij naar Amerika. Van kindsbeen af vreesde hij den Heere en begeerde om als predikant te dienen. Doch aangeboren schuchterheid hield hem terug totdat de dood zijner jeugdige gade hem een wenk toescheen om opleiding voor het ambt te zoeken. Hij gradueerde in 1881 van de Theologische School te Grand Rapids en diende verschillende kerken tot het jaar 1920 toen hij geestelijk verzorger werd der bovengenoemde inrichting. Hij diende haar met de ernstige toewijding die geheel zijn ambtelijk leven kenmerkte. Nimmer trachtte hij zichzelf op den voorgrond te dringen. Zoals Prof. Berkhof ter begrafenis getuigde, Ds Post wandelde met God, als Enoch weleer — en God nam hem weg, plotseling en gansch onverwacht, midden uit arbeid en gezin. Reeds had hij zijne predikaties voor den volgende Zondag in gereedheid gebracht. Het was de wensch zijns harten in 't harnas te sterven. Die wensch is vervuld geworden. Een waardig arbeider in God's Wijngaard ging in Z.Eerw. heen.

Ds Post wordt overleefd door zijne tweede gade met welke hij in 1881 in het huwelijk trad, en door vier kinderen, waarvan één gehuwd is met Ds M. M. Schans van Redlands, California. Mevrouw Post is de oudste dochter van wijlen Ds R. T. Kuiper, die vele jaren de Chr. Geref. Kerk te Wildervank diende.

Na een lang en bang zenuwlijden ontviel aan de bovengenoemde Kerk een tweeden waardigen dienaar des Woords, veel beter dan Ds Post bekend aan onze broeders en zusters in Nederland. Ds Foppe Fortuin, op 7 Januari overleden. Vooral zij, die medeleefden en streefden in de werfing der Doleantie van ruim veertig jaren geleden zullen zich zijner herinneren met waardeering. Br Fortuin was een Fries. Heeg was zijn geboorteplaats. Op 10 Sept. 1853 werd hij aldaar geboren uit Godvruchtige ouders. Reeds op twaalfjarige leeftijd, toen zware krankheid hem tot de poorten des doods had gebracht, gaf hij zijn hart aan den Heiland en was in staat om van Hem te getuigen op zulke wijze, dat men hem den naam gaf van „het wonderkind van Heeg“. Men sprak van een „verruking van Zinnen“ die hem ten deel viel destijds. Reeds vroeg merkte men, dat de Heere den jongen Heegenaar met schoone talenten had begiftigd. Hij werd aangemoedigd om opleiding tot het ambt te zoeken en den weg werd hem ontsloten. Hij studeerde eerst te Woudsend, op een kostschool, later aan het gymnasium te Zetten en ten slotte aan de Universiteit te Utrecht, waarvan hij „magna cum laude“ gradueerde als candidaat in de godgeleerdheid. De Hervormde Kerk van Bruinisse beriep hem in den jare 1878. Reeds stond hij bekend als beslist orthodox. Zeeland's provinciaal kerkbestuur voor 't welk hij proponentsexamen moest afleggen was overwegend vrijzinnig in die dagen. Men maakte het den jongen candidaat zeer moeilijk, bijna ondragelijk; toch moest men hem billijker wijze toelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten. Op 21 Juli 1878 werd hij bevestigd. Drie jaren diende Ds Fortuin zijn eerste gemeente, in het hooge noordoosten der provincie Zeeland. Meer dan eenmaal protesteerde hij tegen ongereformeerde dingen in het kerkverband getolereerd, en weigerde de classicale vergaderingen bij te wonen als onwetig en ongereformeerd. Niet ongezegd was de arbeid onder de Zeeuwen. Toen gebeurde het ongewone. Een profeet is gewoonlijk niet geëerd in zijn eigen vaderstad. Doch — Heeg beriep Ds Fortuin en

genoot zijn dienst drie jaren lang. Toen geschiedde een ander ongewoon iets. De Hervormde Kerk te Barendrecht had sedert een eeuw niets anders gehoord dan prediking die afweek van de oude Gereformeerde waarheid. De predikant die haar het laatste diende was beslist modern. Doch de kern der gemeente was Gereformeerd, hoewel het moderne element lang de lakens had uitgedoeld. Door middel van het Kiescollege waarin de orthodoxen de meerderheid hadden gekregen, werd Ds Fortuin beroepen. Welke beroering onder de vrijzinnigen te Barendrecht! Welk een smeden van allerlei plannen om den leeraar te weerhouden van aan-neming van het beroep. Ook werden allerlei dingen beraamd om hem den voet dwars te zetten indien hij den durf had om te komen.

En de Friesche predikant kwam om te arbeiden onder de Zuid-Hollandsche Hervormden. Dat ver-wekte eerst heel was scènes. Daar kon men zeker wel haast een boek over schrijven. Doch de Heere gehoorde zijn zegen. Meer dan één tegenstander werd in het hart gegrepen en veranderd van een razenden Saulus tot een getuigenden Paulus.

Toen kwam de Doleantie. Ds Fortuin, met verreweg het grootste deel der Barendrechtse kerk, wierp het synodale juk af. Midden in het volle rijpe leven staande en in het beste deel van den mannelijken leeftijd, trad de Barendrechtse predikant op in verschillende plaatsen en hielp om andere kerken tot reformatie te brengen. Dat was een tijd van strijden, ook soms van lijden, en reeds toen maakte zenuwkrankheid een jaar van rust noodzakelijk. Geen wonder, soms trachtte men het op zijn leven toe te leggen. Doch — welk een opgewektheid in die dagen. Welk een overgegevenheid voor den naam en de zaak des Heeren!

Te Barendrecht vorreen kerk en pastorie. Ook eene flinke Christelijke school werd geopend. Geen wonder. Steeds ijverde Ds Fortuin zeer voor de „School met den Bijbel“. Anderen kunnen er beter over schrijven dan hij, die dit artikel samen-stelt, doch hij weet, dat de Heere groote dingen deed te Barendrecht en omgeving, in die dagen, ook door Ds Fortuin. O.a. was hij een der oprichters van de A.-R. Kiesvereniging „Bijbel en Oranje“, die onlangs haar veertigjarig bestaan op feestelijke wijze herdacht. In 1891 verwisselde hij Barendrecht, waar de vrijgemaakte kerk destijds 400 gezinnen telde, voor Hilversum, waar de Gereformeerde kerkde worstelde om 't bestaan. Doch ook hier kwam bemoeiende verandering, als zegen op den arbeid des horders. Met de pen zoowel als met den mond was Hilversum's leeraar bezig dag en nacht, op politiek zoowel als op godsdienstig gebied. En niet zonder bemoeiende resultaten.

Toen kwam een roepstem uit de Nieuwe Wereld, en Ds Fortuin nam het beroep aan der Tweede Chr. Ref. Church te Kalamazoo, in den staat Michigan. In zijn intreepredikatie over Gal. 6:14 op 3 Maart 1898 uitgesproken, deelde Ds Fortuin mede, dat hij nooit gedacht had dat zijn Zender hem roepen zou om zijne kerk in dit vreemde land te dienen. „Ik voelde mij door zóó hechte banden van allerlei aard aan het onvergetelijke Vaderland verbonden, dat tot vóór korten tijd reeds de gedachte, om het te verlaten, mij het hart ontroerde. Ik kende dan ook geen begeerlijker taak dan om mijn leven lang mijne gaven en krachten te besteden voor den opbouw der kerk onzes Heeren Jezus Christus in Nederland. Ik heb mijn volk zoo innig lief en daarom wenschte ik niets liever dan met de krachten, door God mij geschonken, daaronder mede te arbeiden aan de verbreiding der Gereformeerde belijdenis op elk terrein des levens. En toch, het mocht niet zoo zijn. In den aanbiddelijken weg van Gods leidingen werd het mij duidelijk, dat mijn weg naar het land der „pelgrimvaders“ leidde.“

In Amerika was zijn pad niet steeds met rozen bestrooid. Het nam hem tijd om zich in te burgeren. Men verstond elkaar niet steeds in Kalamazoo, en onder de ambtsbroeders achtte hij zich soms als inwonend vreemdeling beschouwd en behandeld, meer dan als wettige zoon des huizes. Hij gevoelde zich niet thuis onder ons destijds. Daar was misverstand in het spel, ook wat het laatste betrof. Doch, hoe het zij, in 1901 meende onze broeder, dat hij in de Reformed Church in Amerika vrij kon ademhalen. In zijne, op 3 Maart van het bovengenoemd jaar uitgesproken intrarede als bedienaar des Woords van de Geref. Kerk te Middelburg, in den staat Iowa (over Matt. 16:13-19), deelde Ds Fortuin mede, dat zijn zin-niet-thuis gevoelen in de Chr. Ref. Church was „te verklaren uit het nuchtere feit, dat het standpunt der Scheiding noch dogmatisch noch kerkrechtelijk immer het mijne was, noch ooit zijn kan.“

Doch reeds twee jaren later keerde Z.Eerw. met „aunende honorable“ tot de Chr. Ref. Church terug en diende eerst de kerk van Hull, Iowa, tot Sept. 1906, en daarna die te Whitinsville in den staat Massachusetts, tot 17 Juli 1921, toen hij zegenend afscheid van haar nam, met een predikatie over Jer. 17:16.

Zijn zenuwgestel was vooral bij het begin des jaars zenuwgestel geschokt toen de gade zijner jeugd aan den grijsen dienaar des Woords ontviel, zoodat emeriteering noodzakelijk werd. Ds Fortuin bleef echter wonen te midden van zijn Friesche

volk te
hij achte
te bearb
redenen
gen van
leerreden
in 1899
het ge
Eenigh

Schrijv
verzocht
kerkrecht
„forte“
evenzeer
schreef z
al ruim
niet te
houden
toen de
neerlag,
zijn zoon
dochter
naar hui
benauwe
zacht en
ongen st
Calvinist
zijn dooc
heen, gel
had. Een
Ps 89:8
„Gij to

Uw vrij
Wij gel
vertolke
gunst de
als we c
perk van
een en a
geganen
alsmede
met betu
acht nog

Grand

De „L

Men
onzen tij
legenhef
wat ove
ten wees
de „groc
de jidell

Ook i
groote
allicht e
lijk bij c
iliput-f
woordig
portret

Ook d
„groote“
voor zyn
willen in
De gr
op gegev

Hoo
„Een
gehad
met m
ren v
taak“
zal do
tot mij
interes

Hoe
zeer g
heden,
dus n
lezen
houder
doeling
gen te
Met

De N
„klein v
aard var
we et o

Prof. K
blad“ oye

Hem is
een man
zoo men
veel op
groot vo

Ds Y.
Geref. K
groet de

En in
te trekk
met 't
hoeveel
heb ze
onder al